5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Güncelleştirilmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi

The Analysis of the 5th Grade Social Studies Curriculum Objectives in Accordance with the Bloom's Revised Taxonomy

Cevat Eker* - Özlem Kuuk**

Abstract: Taxonomy, put forward by Bloom regarding cognitive learning, has been widely used as a theory that reveals systematic classification in learning-teaching processes. Today, it is observed that a student-centered education approach, in which the student is an active participant, responsible for self-learning process and where information is discovered and structured, comes to the fore. For this reason, some innovations have been considered necessary today by making various criticisms concerning the application of Bloom's classification of cognitive domain. In Bloom taxonomy, it is stated that the ordering of cognitive processes from simple to complex in one dimension is an important deficiency and it is emphasized that the evaluation step is not more complicated than the synthesis step and the synthesis step also includes the evaluation step. After these changes, the original taxonomy was handled in two different dimensions as "Knowledge Dimension" and "Cognitive Process Dimension". Thus, the taxonomy revised two-dimensionally appears to allow cognitive learning to be evaluated not only in terms of knowledge but also in terms of process. This study aims to determine the objectives within the scope of the cognitive field in 5th grade Social Studies Curriculum that was put into practice in the academic year of 2017-2018 in terms of to which category of knowledge dimension and to which stage of the cognitive process dimension they belong in the revised Bloom's Taxonomy. In the study, the data were analyzed through document analysis, which is one of the qualitative research models. The results of the study indicate that the objectives of the 5th Grade Social Studies Curriculum are mostly included in the scope of exponential knowledge in the knowledge dimension, whereas they focus on the phase of "comprehension" (%36.63) in the cognitive process dimension.

* Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı
Assoc. Prof. Dr., Bülent Ecevit University, Social Sciences Institution, Department of Curriculum and Instruction
ORCID 0000-0003-4215-1854

cevateker@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
PhD Student, Bartın University, The Institute of Educational Sciences, Department of Educational Sciences
ORCID 0000-0002-2149-5474

yavuzkuukozlem@gmail.com

Cite as/ Atıf: Eker, C. & Kuuk, Ö. (2020). 5. Sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların güncelleştirilmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi, *Turkish Studies - Education*, 15(1), 113-125
<https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.30253>

Received/Geliş: 18 August/Ağustos 2019

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 25 February/Şubat 2020

Published/Yayın: 29 February/Şubat 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

CC BY-NC 4.0

Structured Abstract: In a rapidly globalizing world, societies have become in the need of more sophisticated manpower, qualified in the field of science and technology, open to learning, capable of producing knowledge and developed in communication skills (Fullan, 2007).

Nowadays, it is clear that raising qualified individuals can be realized through a qualified education. It can be said that social sciences have an important role in providing the necessary knowledge, skills, attitude and values required to meet the needs of the individual and the expectations of the society. For this reason, the main purpose of nations in today's world is to raise global citizens who contribute to humanity and who can leave a world to live in for future generations (Kan, 2009). In addition to being individuals, the Social Studies course which aims to educate generations who are aware of being global citizens, depending on the society and the country they live in, who have the necessary technical knowledge, skills and competence in science and technology is studied as a separate discipline from the 4th grade to the 8th grade in our country (MEB, 2017).

Curriculum is updated periodically depending on the changes taking place in social life. Therefore, due to a large-scale educational reform initiated by the Ministry of National Education in 2004, a new Social Studies curriculum has been developed and put into practice since the 2005-2006 academic year following the pilot implementation. The activities envisaged in this program are also based on collaborative learning strategies and Multiple Intelligence Theory while special attention has been given to create activities that will improve students' research, inquiry, problem solving and decision-making skills (ERG, 2017).

As of the beginning of the 2016-2017 academic year, as a result of the extensive studies, revision and modification studies continued and the new program was put into practice (TTK, 2017). Acquisition, which is defined as a special target in the curriculum, is prepared considering cognitive, affective and psycho-motor domains. Therefore, the knowledge, skills and attitudes expected to be gained by the student in the learning and teaching process are also regulated by taking into consideration the levels of these learning areas (Özdemir, Altıok & Baki, 2015). Each of these areas is progressively restructured in itself and is called taxonomy of objectives in the curriculum development literature. Since 1956, when taxonomy was first developed, many innovations have taken place in various fields. Therefore, these changes also affected the concept of "education" to a great extent. For this purpose, a group of Bloom's former students, whose work began in 1990 and ended in 2001, revised taxonomy in line with the changing needs of the 21st century and teachers (Anderson et al., 2010).

In the knowledge dimension of the revised taxonomy, there are four categories of knowledge called factual, conceptual, procedural and metacognitive while the cognitive process dimension is categorized as remembering, understanding, applying, analysing, evaluating and creating steps. As a result of the conceptual changes made in the original taxonomy, the categories expressed as "knowledge, comprehension, application, analysis, synthesis and evaluation, were re-shaped as "remembering, understanding, applying, analysing, evaluating and creating" steps in the new taxonomy (Forehand, 2011). In addition, in the new taxonomy, four main categories of knowledge regarding cognitive learning have been established as "factual knowledge, conceptual knowledge, procedural knowledge, and metacognitive knowledge (Anderson et al., 2010).

Purpose of the Study

The aim of this study is to evaluate the functions within the scope of the cognitive field in the 5th Grade Social Sciences Curriculum in terms of to which category of knowledge dimension and to which stage of the cognitive process dimension they belong in the revised taxonomy. For this purpose, answers to the following questions were sought:

1. In the 2017-2018 academic year, to which stages do the functions within the scope of the cognitive field in the 5th Grade Social Studies Curriculum belong considering the knowledge and the cognitive process dimensions of the revised taxonomy?
2. What is the distribution of the functions in the scope of cognitive field in the 5th Grade Social Studies Curriculum according to the knowledge and cognitive process dimensions of the revised taxonomy?

Methodology

In this study, document analysis which is one of the qualitative research methods was used. In the study, the level of knowledge and cognitive domain dimensions of the 33 achievements in the 5th grade social studies curriculum put into practice by MEB in the 2017-2018 academic year and the cognitive domain

taxonomy updated by Anderson and Krathwohl were determined. Three experts were consulted on the dimensions.

In the study, the researchers first examined the functions in the learning areas of the 5th grade level of the curriculum. They assessed to which stages the functions belong in the cognitive process and knowledge dimensions of the revised taxonomy. In line with the assessments made, a consensus was reached concerning which dimensions of “factual”, “conceptual”, “procedural”, “metacognitive” skills under “the knowledge dimension” category and “remembering”, “understanding”, “applying”, “analysing”, “evaluating” and “creating” under “the cognitive process dimension” category in the revised taxonomy classification table of the functions in the 5th Grade Social Studies Curriculum belong to.

Findings, Conclusion and Recommendations

In this study, the functions within the scope of the cognitive field in the 5th Grade Social Sciences Curriculum were evaluated in terms of to which category of knowledge dimension and to which stage of the cognitive process dimension they belong in the revised taxonomy. The results obtained are presented in Table 2 showing the distribution. There are 33 functions in 7 learning areas in the 5th Grade Social Studies Curriculum. It was found that 3 of these functions were in affective domain and 30 of them were in cognitive process dimension.

In line with the research findings;

1. It was determined that there are 30 functions in the cognitive domain in the 5th Grade Social Studies Program. It is seen that the functions of cognitive domain are concentrated in the categories of “metacognitive skills” and “procedural skills” in terms of knowledge dimension.

The number of functions in the “cognitive skills” is close to the number of the functions in the “practical skills” category. Moreover, the least number of functions appears in the “factual skills” category.

Judging from all of the above, the cognitive field dimension of the 5th Grade Social Studies Curriculum prepared in line with the revised taxonomy is based on the “metacognitive” and “cognitive” skills which enable students to develop their own learning strategies, follow their own cognitive process, apply what they learn to their lives and improve their problem solving skills.

Regarding the findings about the cognitive process dimension, the results are as follows:

2. It has been assessed that the functions are respectively in the (%36.63) “understanding”, (%26.64) “analysis”, and (%16.65) “applying” stages. The least number of functions in the cognitive process dimension is in (%13.32) “evaluating”, (%3.33) “remembering” and (%3.33) “creating” stages.

As a result, it can be inferred that the Social Studies Curriculum is prepared with the aim of improving students’ interpretation, classification, organisation and critical thinking skills as well as enabling them to arrive at a conclusion from a given situation, and to apply what they learn. However, very few functions aimed at improving the skills of evaluation, design, suggesting a hypothesis and coming up with new products are included. Curriculums in line with the constructivist approach are prepared to allow the students’ active participation in the class. The Social Studies Curriculum is also prepared accordingly. Nevertheless, modern societies need more and more individuals who are able to analyze and find solutions to new problems they encounter by using analysis and synthesis skills. Consequently, emphasizing “the evaluating and applying” stages allowing the development of these skills more in the curriculums will contribute to individuals’ development with the desired qualifications.

Keywords: Bloom’s Taxonomy, Social Studies Curriculum, Objective, Cognitive Domain.

Öz: Bilişsel öğrenme alanına ilişkin Bloom’un ortaya koyduğu taksonomi, öğrenme-öğretme süreçlerinde sistematik sınıflandırmayı ortaya koyan bir kuram olarak uzun süredir yaygın olarak kullanılmaktadır. Günümüzde öğrencinin öğrenme sürecinde aktif katılımını sağlayan, kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu ve bilginin keşfedilip yapılandırıldığı bir süreç olan öğrenci merkezli eğitim anlayışının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu sebeple günümüzde Bloom’un bilişsel alan sınıflamasının uygulanmasına yönelik çeşitli eleştiriler yapılarak birtakım yeniliklerin yapılması gerektiği düşünülmüştür. Bloom taksonomisinde bilişsel süreçlerin basitten karmaşığa tek boyutta sıralanmasının önemli bir eksiklik olduğu ifade edilerek değerlendirme basamağının sentez basamağından daha karmaşık olmadığı ve sentez basamağının

değerlendirme basamağını da kapsadığı belirtilmiştir. Yapılan bu değişiklikler sonrasında orijinal taksonomi “Bilgi Boyutu” ve “Bilişsel Süreç Boyutları” olmak üzere iki farklı boyutta ele alınmıştır. Böylece, iki boyutlu revize edilmiş taksonomi, bilişsel öğrenmeleri sadece bilgi açısından değil aynı zamanda süreç açısından da değerlendirmeye imkân tanıdığı görülmektedir. Bu çalışma ile 2017-2018 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulan 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımların, güncelleştirilmiş Bloom taksonomisinin bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutlarının hangi basamağında yer aldığı belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada veriler, nitel araştırma modellerinden biri olan doküman incelemesi yoluyla analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’ndaki kazanımların; bilgi birikimi boyutu içinde “üsbilişsel bilgi” boyutunda yer aldığı, bilişsel süreç boyutu içinde ise “anlama” basamağında (11 kazanım %36.63) yoğunlaştığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güncelleştirilmiş Bloom Taksonomisi, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Kazanımlar

Giriş

Hızlı bir biçimde küreselleşen dünyada toplumlar, bilim ve teknoloji alanında donanımlı, öğrenmeye açık, bilgi üretebilen, iletişim becerileri gelişmiş, nitelikli insan gücüne daha fazla ihtiyaç duyar hale gelmiştir (Fullan, 2007).

Günümüzde donanımlı bireyler yetiştirmenin kaliteli bir eğitim ile gerçekleşebileceği açıktır. Bireyin ihtiyaçları ile toplumun beklentilerinin paralellik gösterebilmesi için gerekli bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılması noktasında sosyal bilimlerin önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Bu nedenle ulusların günümüz dünyasındaki temel amacı, insanlığa katkı sağlayan, gelecek nesillere yaşanabilecek bir dünya bırakabilecek küresel vatandaşlar yetiştirmektir (Kan, 2009). Paykoç (1991)’e göre “değişmenin bilimi” olarak tanımlanan sosyal bilimler, sosyal yaşam, insan ilişkileri, insanın çevre ile etkileşimi kısacası insan tarafından oluşturulan tüm gerçekleri inceleyen disiplinler topluluğu olarak tanımlanmaktadır (Kısakürek, 1981). Dolayısıyla sosyal bilimler, toplumda insan davranışlarını inceleyen ve "Beşeri Bilimler" olarak adlandırılan tarih, coğrafya, antropoloji sosyoloji, ekonomi, yönetim bilimleri, psikoloji, siyasal bilimler, hukuk vb. gibi insan ve toplum gelişimini konu alan tüm disiplinleri kapsadığı görülmektedir. Bu alanlardan elde edilen bilgiler ise yine disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınarak ve ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin algılayabileceği seviyeye indirgenerek, temel hedefi etkin vatandaşlar yetiştirmek olan sosyal bilgiler dersinde bireylere sunulmaktadır (Dönmez, 2003). Sosyal Bilgiler dersi bireylere disiplinlere ait bilgi birikimi sağlamak aynı zamanda sosyal yeterlik kazandırmayı da hedeflemektedir (National Council for Social Studies (NCSS), 1992). “Birey” olmanın yanında “dünya vatandaşı” olma bilincine sahip, yaşadığı topluma ve ülkesinin değerlerine bağlı, bilim ve teknoloji noktasında gerekli teknik bilgi, birikim, beceri ve yeterliliklere sahip bireyler yetiştirmeyi hedefleyen sosyal bilgiler dersi, ayrı bir disiplin olarak ülkemizde 4-8. sınıflarda okutulmaktadır (MEB, 2017). Öğretim programları toplumsal yaşamda gerçekleşen değişimlere bağlı olarak belirli aralıklarla güncellenmektedir. Bu nedenle MEB tarafından 2004 yılında başlatılan geniş çaplı bir eğitim reformu nedeniyle yeni bir Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı geliştirilmiş ve pilot uygulamanın ardından 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Uygulanmaya başlanan yeni program, öğretmen merkezli davranışçı yaklaşımdan uzaklaşıp, öğrenci merkezli yapılandırmacılık yaklaşımını benimseyen bir felsefe ile hazırlanmıştır. Öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak, çevresiyle etkileşimine fırsat veren dolayısıyla öğrencinin aktif katılımını gerektiren bir anlayış ile hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (MEB, 2006), bireylerin bilgiyi oluşturmalarına, içselleştirmelerine ve transfer edebilmelerine olanak sağlamaktadır (Holloway, 1999). Bu programda öngörülen etkinlikler aynı zamanda işbirlikli öğrenme stratejileri ve Çoklu Zekâ Kuramı’na dayalı olarak hazırlanmış ve öğrencilerin araştırma yapma, sorgulama, problem çözme ve karar verme becerilerinin gelişmesine imkan tanıyacak etkinliklerin oluşturulmasına özen gösterilmiştir (ERG, 2017).

2016-2017 eğitim öğretim yılının başından itibaren ise yapılan kapsamlı çalışmaların sonucunda güncelleme, gözden geçirme ve değişiklik çalışmaları devam etmiş ve yeni program uygulamaya konmuştur (TTK, 2017). Öğretim programlarında özel hedef olarak nitelendirilen kazanımlar, bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanlar göz önüne alınarak hazırlanmaktadır. Dolayısıyla, öğrenme ve öğretme sürecinde öğrencinin kazanması beklenen bilgi, beceri ve tutumlar da bu öğrenme alanlarının düzeyleri dikkate alınarak düzenlenmektedir (Özdemir, Altıok ve Baki, 2015).

Bloom'un ortaya koyduğu taksonomi, geliştirildiği andan itibaren program geliştirme çalışmalarında önemli bir kaynak olmuştur (Ferris ve Aziz, 2005). Taksonomide bilişsel alan içerisinde hatırlama, anlama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olmak üzere altı kategori mevcuttur. Sınırları tam olarak çizilemese de bazı araştırmacılar ilk üç seviyeyi daha düşük düzeyli düşünme, sonraki üç seviyeyi de daha yüksek düzeyli düşünme alanı olarak sınıflandırmışlardır (Bradley, Thom, Hayes ve Hay, 2008). Bloom taksonomisi üzerinde yapılan bir takım eleştiriler sonucunda Anderson ve Krathwohl koordinatörlüğünde bilişsel psikologlar, eğitim programı kuramcıları ve öğretim araştırmacıları, ölçme ve değerlendirme uzmanlarından oluşan bir çalışma grubu, Bloom'un sınıflamasını yeniden düzenlemek üzere yaptıkları çalışmalar sonucu, yeni bir sınıflama ortaya koymuşlardır (Anderson vd., 2001).

Güncelleştirilmiş taksonomi, öğretmenlere daha güçlü bir biçimde rehberlik etmekte ve bugünün öğretmen ihtiyaçlarına daha fazla uyum sağlamaktadır. Belirlenen standartlar ile eğitim hedefleri, çıktılar ve uygulanan aktiviteler arasındaki uyumu görebilmek adına, güncelleştirilmiş taksonomi tablosu daha net görsel bir sınıflama formu sunmaktadır (Krathwohl, 2002). Anderson ve Krathwohl (2001)'ün önderliğinde yürütülen çalışma sonunda oluşturulan sınıflama iki boyutlu bir tablo üzerinde gösterilmektedir. Tablonun dikey boyutundaki satırlar öğrencilerin hangi bilgilere sahip olduğuna odaklanan "bilgi" boyutunu, yatay boyutundaki sütunlar öğrencilerin düşünme süreçlerine odaklanan "bilişsel süreç" boyutunu içermektedir. Oluşturulan bu iki boyut, kazanımlar oluşturulurken hem konu türlerinin hem de bilişsel stratejilerin göz önünde bulundurulmasına olanak sağlamaktadır (Anderson ve diğerleri, 2010).

Güncelleştirilmiş taksonominin bilgi birikimi boyutunda; olgusal, kavramsal, işlemsel ve üstbilişsel olarak adlandırılan dört bilgi kategorisi yer alırken, bilişsel süreç boyutunda ise; hatırlama, anlama, uygulama, çözümleme, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yer verilmiştir. Yapılan kavramsal değişiklikler sonucunda; orijinal taksonomide "bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme" şeklinde ifade edilen basamaklar, yeni taksonomide "hatırlama, anlama, uygulama, çözümleme, değerlendirme ve yaratma" basamakları olarak yeniden şekillendirilmiştir (Forehand, 2011). Buna ek olarak, yeni taksonomide, bilişsel öğrenmelerle ilgili "Olgusal bilgi, Kavramsal bilgi, İşlemsel bilgi ve Üstbilişsel Bilgi" olmak üzere dört ana bilgi birikimi kategorisi oluşturulmuştur (Anderson ve diğerleri, 2010).

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı'nda yer alan kazanımların güncelleştirilmiş Bloom taksonomisinin bilgi birikimi ve bilişsel alan boyutlarının hangi basamağında yer aldığını belirlemektir. Güncelleştirilmiş Bloom taksonomisi, ortaya koyduğu revize edilmiş sınıflandırma ile birlikte bilgi, beceri ve tutum kazandırma, öğrenme-öğretme süreçleri, eğitimsel hedefler, ürünler ve çıktılar açısından çağın gerektirdiği anlayışa uygun bir planlama sürecine rehberlik etmektedir (Anderson ve Krathwohl, 2001). Türkiye' de yenilenmiş Bloom taksonomisine ilişkin yapılan çalışmalar genellikle yenilenmiş taksonominin tanımlanması (Bümen, 2006; Yüksel, 2007; Yurdabakan, 2012; Tutkun, Demirtaş, Arslan ve Erdoğan, 2015), ölçme ve değerlendirmede etkililiği (Ayvacı ve Türkdoğan, 2010; Tanık ve Saraçoğlu, 2011; Tolan, 2011; Arı ve Gökler, 2012; Eroğlu, 2013; Eroğlu ve Kuzu, 2014; Dursun, 2014; Çintaş Yıldız, 2015; Korkmaz ve Ünsal, 2016; Çetinkaya, 2016), farklı derslerin öğretim programlarındaki kazanımlar ile güncelleştirilmiş taksonominin uyumu (Öner Sünkür ve Gezer,

2013; Demir, 2015; Eke, 2015; Duman ve Arslan, 2017) üzerine odaklanmıştır. Literatürde sosyal bilgiler dersine ait program kazanımlarının güncelleştirilmiş taksonomiye göre değerlendirilmesine ilişkin az sayıda çalışma mevcuttur (Özdemir, Altıok ve Baki, 2015). Ayrıca 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 2017- 2018 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlandığı için yapılan bu çalışma alana katkı sağlaması bakımından önemli görülmektedir. Bu önem doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki bilişsel alan kapsamına giren kazanımlar, güncelleştirilmiş taksonominin bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutlarının hangi basamağında yer almaktadır?
2. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki bilişsel alanın kapsamına giren kazanımların, güncelleştirilmiş taksonominin bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutlarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz modeli ve buna bağlı olarak doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmada MEB tarafından 2017- 2018 öğretim yılında uygulamaya konulan 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan 33 kazanımın, Anderson ve Krathwohl tarafından güncelleştirilmiş bilişsel alan taksonomisinin bilgi birikimi ve bilişsel alan boyutlarının hangi basamağında yer aldığı belirlenmiştir. AnalizlerE ilişkin değerlendirmeler, alan uzmanlarının (1 Doçent, 2 Dr.Öğr. Üyesi) görüşüne başvurularak yapılmıştır. Başlangıçta araştırmacılar tarafından yapılan belirlemeler, bulguların güvenilirliği açısından ayrıca üç diğer alan uzmanının daha aynı amaçla yaptığı inceleme sonuçlarıyla karşılaştırılarak yeniden değerlendirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada araştırmacılar, öncelikle öğretim programının 5. sınıf düzeyindeki öğrenme alanlarında yer alan kazanımları incelemişlerdir. Kazanımların, güncelleştirilmiş taksonominin bilişsel süreç ve bilgi birikimi boyutlarından hangi basamağa ait olduğuna dair değerlendirmeler yapmışlardır. Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda, 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların güncelleştirilmiş taksonomi sınıflama tablosundaki “bilişsel süreç boyutu” kategorisinde yer alan “hatırlama”, “anlama”, “uygulama”, “çözümleme”, “değerlendirme” ve “yaratma”; “bilgi birikimi boyutu” altında yer alan “olgusal bilgi”, “kavramsal bilgi”, “işlemsel bilgi” ve “üstbilişsel bilgi” boyutlarından hangisine ait olduğuna ilişkin görüş birliğine varılmıştır. Yapılan analizler sırasında öğretim programında sunulan açıklamalar ve etkinlik örneklerinden yararlanılmıştır.

Çalışmanın iç geçerliği sağlamak amacıyla, kazanımların hangi boyutta yer aldığına yönelik oluşturulan tablo, eğitim programları alanından 3 uzmanın görüşlerine sunulmuştur. Sunulan öneriler doğrultusunda, kazanımların ait olduğu boyutlar sınıflandırma tablosunda yeniden oluşturulmuştur. Verilerin analiz sürecinde ise; kazanımların boyutlara göre dağılımını göstermek amacıyla yüzde ve frekans hesaplamalarından faydalanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde çalışmada elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Çalışmanın birinci sorusu “5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki bilişsel alan kapsamına giren kazanımlar, güncelleştirilmiş taksonominin bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutlarının hangi basamağında yer almaktadır?” şeklinde belirtilmiştir. Buna ait bulgular tablo 1’ verilmiştir.

Tablo 1: Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Bilişsel Alan ve Bilgi Birikimi Boyutuna Göre Sınıflandırılması

<i>Öğrenme Alanı</i>	<i>Kazanım</i>	<i>Bilgi Birikimi Boyutu</i>	<i>Bilişsel Alan</i>
1. Birey ve Toplum	1. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.	1. Üstbilişsel Bilgi	Anlama
	2. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.	2.Üstbilişsel Bilgi	Uygulama
	3. Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir.	3.İşlemsel Bilgi	Anlama
2. Kültür ve Miras	4. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve eserleri tanıtır.	4.Kavramsal Bilgi	Uygulama
	5. Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.	5.Üstbilişsel Bilgi	Çözümleme
	6. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.	6.Üstbilişsel Bilgi	Çözümleme
	7. Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir.	7.Üstbilişsel Bilgi	Değerlendirme
3. İnsanlar, Yerler ve Çevreler	8. Haritalar üzerinde yaşadığı yer ve çevresinin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar.	8.Kavramsal Bilgi	Anlama
	9. Yaşadığı çevrede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.	9.Kavramsal Bilgi	Anlama
	10. Yaşadığı yer ve çevresindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşme üzerindeki etkilerine örnekler verir.	10.Kavramsal Bilgi	Anlama
	11. Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.	11.İşlemsel Bilgi	Anlama
	12. Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar.	12.Olgusal Bilgi	Anlama
4. Bilim, Teknoloji ve Toplum	13. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.	13.Üstbilişsel Bilgi	Çözümleme
	14. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.	14.Üstbilişsel Bilgi	Değerlendirme
	15. Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.	15.İşlemsel Bilgi	Uygulama
	16. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.	16.İşlemsel Bilgi	Çözümleme
	17. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır	17.Üstbilişsel Bilgi	Uygulama
5. Üretim, Dağıtım ve Tüketim	18. Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder.	18.İşlemsel Bilgi	Çözümleme
	19. Yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanır.	19.Olgusal Bilgi	Hatırlama
	20. Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder.	20. İşlemsel Bilgi	Çözümleme

	21. Temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder.	21.İşlemsel Bilgi	Çözümleme
	22. İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.	22.Üstbilişsel Bilgi	Yaratma
	23. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.	23.Üstbilişsel Bilgi	Uygulama
6. Etkin Vatandaşlık	24. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.	24.İşlemsel Bilgi	Çözümleme
	25. Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar.	25.Kavramsal Bilgi	Anlama
	26. Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar.	26.Kavramsal Bilgi	Anlama
7. Küresel Bağlantılar	27. Yaşadığı yer ve çevresinin ülkemiz ile diğer ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerdeki rolünü araştırır.	27.İşlemsel Bilgi	Anlama
	28. Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır.	28.Üstbilişsel Bilgi	Değerlendirme
	29. Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar.	29.Kavramsal Bilgi	Anlama
	30. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.	30.Kavramsal Bilgi	Anlama

Tablo 1. incelendiğinde, bilgi birikimi boyutu dahilinde, bilişsel alanda yer alan 30 kazanım olduğu görülmektedir. “Birey ve Toplum” öğrenme alanı içinde bilişsel alana ait üç adet kazanım yer almaktadır. “Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.” şeklinde ifade edilen birinci kazanımın üstbilişsel bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.” şeklinde ifade edilen ikinci kazanımın üstbilişsel bilgi birikimi boyutunda, uygulama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir.” şeklinde ifade edilen üçüncü kazanımın işlemsel bilgi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir.

“Kültür ve Miras” öğrenme alanı içinde bilişsel alana ait dört adet kazanım yer almaktadır. “Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve eserleri tanıtır.” şeklinde ifade edilen birinci kazanımın kavramsal bilgi birikimi boyutunda, uygulama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.” şeklinde ifade edilen ikinci kazanımın üstbilişsel bilgi boyutunda, çözümleme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.” şeklinde ifade edilen üçüncü kazanımın üstbilişsel bilgi boyutunda, çözümleme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir.” şeklinde ifade edilen dördüncü kazanımın üstbilişsel bilgi boyutunda, değerlendirme basamağında yer aldığı görülmektedir.

“İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı içinde bilişsel alana ait beş adet kazanım yer almaktadır. “Haritalar üzerinde yaşadığı yer ve çevresinin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar.” şeklinde ifade edilen birinci kazanımın kavramsal bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Yaşadığı çevrede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.” şeklinde ifade edilen ikinci kazanımın kavramsal bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Yaşadığı yer ve çevresindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşme üzerindeki etkilerine örnekler verir.” şeklinde ifade edilen üçüncü kazanımın kavramsal bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini

sorgular.” şeklinde ifade edilen dördüncü kazanımın işlemsel bilgi birikimi boyutunda, değerlendirme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar.” şeklinde ifade edilen beşinci kazanımın olgusal bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir.

“Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanı içinde bilişsel alana ait beş adet kazanım yer almaktadır. “Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.” şeklinde ifade edilen birinci kazanımın üstbilişsel bilgi birikimi boyutu, çözümleme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.” şeklinde ifade edilen ikinci kazanımın üstbilişsel bilgi birikimi boyutu, değerlendirme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.” şeklinde ifade edilen üçüncü kazanımın işlemsel bilgi birikimi boyutunda, uygulama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.” şeklinde ifade edilen dördüncü kazanımın işlemsel bilgi birikimi boyutunda, çözümleme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.” şeklinde ifade edilen beşinci kazanımın üstbilişsel bilgi birikimi boyutunda, uygulama basamağında yer aldığı görülmektedir.

“Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı içinde bilişsel alana ait altı adet kazanım yer almaktadır. “Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder.” şeklinde ifade edilen birinci kazanımın işlemsel bilgi birikimi boyutunda, çözümleme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanıır.” şeklinde ifade edilen ikinci kazanımın olgusal bilgi birikimi boyutunda, hatırlama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder.” şeklinde ifade edilen üçüncü kazanımın işlemsel bilgi birikimi boyutunda, çözümleme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder.” şeklinde ifade edilen dördüncü kazanımın işlemsel bilgi birikimi boyutunda, çözümleme basamağında yer aldığı görülmektedir. “İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.” şeklinde ifade edilen beşinci kazanımın üstbilişsel bilgi birikimi boyutunda, yaratma basamağında yer aldığı görülmektedir. “Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.” şeklinde ifade edilen altıncı kazanımın üstbilişsel bilgi birikimi boyutunda, uygulama basamağında yer aldığı görülmektedir.

“Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanı içinde bilişsel alana ait üç adet kazanım yer almaktadır. “Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.” şeklinde ifade edilen birinci kazanımın işlemsel bilgi birikimi boyutunda, çözümleme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar.” şeklinde ifade edilen ikinci kazanımın kavramsal bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar.” şeklinde ifade edilen üçüncü kazanımın kavramsal bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir.

“Küresel Bağlantılar” öğrenme alanı içinde bilişsel alana ait dört adet kazanım yer almaktadır. “Yaşadığı yer ve çevresinin ülkemiz ile diğer ülkelerarasındaki ekonomik ilişkilerdeki rolünü araştırır.” şeklinde ifade edilen birinci kazanımın işlemsel bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır.” şeklinde ifade edilen ikinci kazanımın üstbilişsel bilgi birikimi boyutunda, değerlendirme basamağında yer aldığı görülmektedir. “Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar.” şeklinde ifade edilen üçüncü kazanımın kavramsal bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir. “Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.” şeklinde ifade edilen dördüncü kazanımın kavramsal bilgi birikimi boyutunda, anlama basamağında yer aldığı görülmektedir.

Araştırmanın ikinci sorusu “5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki bilişsel alanın kapsamına giren kazanımların, güncelleştirilmiş taksonominin bilgi birikimi ve bilişsel süreç

boyutlarına göre dağılımı nasıldır?” Şeklinde belirtilmiştir. Buna ilişkin bulgular tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Dersi 5. Sınıf Öğretim Programındaki Kazanımların Bilişsel Alanın Güncelleştirilmiş Taksonomisine Göre Dağılımı

Bilişsel Süreç Boyutu	Bilgi Birikimi Boyutu									
	Olgusal Bilgi		Kavramsal Bilgi		İşlemsel Bilgi		Üstbilişsel Bilgi		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hatırlama	1	3.33	-	-	-	-	-	-	1	3.33
Anlama	1	3.33	7	23.31	2	6.66	1	3.33	11	36.63
Uygulama	-	-	1	3.33	1	3.33	3	9.99	5	16.65
Çözümleme	-	-	-	-	5	16.65	3	9.99	8	26.64
Değerlendirme	-	-	-	-	1	3.33	3	9.99	4	13.32
Yaratma	-	-	-	-	-	-	1	3.33	1	3.33
Toplam	2	6.66	8	26.64	9	29.97	11	36.63	30	100

Tablo 2. incelendiğinde, 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda bilişsel alana ait 30 kazanımın yer aldığı görülmektedir. Mevcut kazanımlar “bilgi birikimi” boyutu kapsamında değerlendirildiğinde; kazanımların 2’si “olgusal bilgi”, 8’ i “kavramsal bilgi”, 9’ u “işlemsel bilgi” ve 11’ de “üstbilişsel bilgi” boyutunda yer aldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular; 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlar içinde en fazla “üstbilişsel bilgi” ve “işlemsel bilgi” boyutlarında kazanımın mevcut olduğunu ortaya koymaktadır.

Taksonominin “bilişsel süreç” boyutunda, en fazla kazanımın (f=11, %36.63) ile “anlama” basamağında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla (f=8, %26.64) ile “çözümleme” ve (f=5, %16.65) ile “uygulama” basamakları takip etmektedir. Bilişsel süreç boyutunda en az kazanım ise (4= %13.32) ile “değerlendirme”, (1= %3.33) ile “hatırlama” ve (1= %3.33) “yaratma” basamağında tespit edilmiştir. Buna göre, 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda en fazla kazanımın “anlama” basamağında yer aldığı görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programı’nda bilişsel alanın kapsamında yer alan kazanımların, güncelleştirilmiş taksonominin bilgi birikimi boyutunun hangi kategorisine ve bilişsel süreç boyutunun hangi basamağına ait olduğunun değerlendirmesi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, dağılımı gösteren Tablo 2’de sunulmuştur. Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda yer alan 7 öğrenme alanına ait 33 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 3 tanesinin duyuşsal alanda, 30 kazanımın ise bilişsel süreç boyutunda yer aldığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre;

Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Programında bilişsel alana ait 30 kazanımın yer aldığı tespit edilmiştir. Bilişsel alana ait kazanımların “bilgi birikimi” boyutu bakımından “üstbilişsel bilgi” ve “işlemsel bilgi” kategorilerinde yoğunlaştığı görülmektedir. “Kavramsal bilgi” kapsamında yer alan kazanımların sayısının da “işlemsel bilgi” kategorisinde yer alan kazanım sayılarına yakın olduğu tespit edilmekle beraber, en az sayıdaki kazanımın “olgusal bilgi” kategorisinde yer aldığı görülmektedir.

Buna sonuca göre; güncelleştirilmiş taksonomi çerçevesinde hazırlanmış 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı bilişsel alan boyutunun, öğrencilerin kendi öğrenme stratejilerini geliştirmelerine, kendi bilişsel süreçlerini takip etmelerine, öğrendiklerini günlük yaşamda

uygulayabilmelerine ve problem çözme becerilerinin gelişmesine olanak sağlayan “üstbilişsel bilgi” ve “işlemsel bilgi”yi (Anderson ve diğerleri, 2010) temel alarak hazırlandığı söylenebilir.

Bilişsel süreç boyutu ile ilgili elde edilen bulgulara göre ise;

Kazanımların sırasıyla (%36.63) ile “anlama”, (%26.64) ile “çözümleme” ve (%16.65) ile “uygulama” basamaklarında olduğu tespit edilmiştir. Bilişsel süreç boyutunda en az kazanım ise (%13.32) ile “değerlendirme”, (%3.33) ile “hatırlama” ve (%3.33) “yaratma” basamağında tespit edilmiştir.

Buna sonuca göre; sosyal bilgiler programının genel olarak, öğrencinin yorumlama, sınıflandırma örgütleme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye, verilen durumdan sonuç çıkartıp, öğrendiklerini uygulamaya yönelik olarak hazırlandığı söylenebilir. Oysa öğrencilerin yargılama yapma, tasarlama, hipotez önerme ve yeni ürünler ortaya koyma becerilerini geliştirmeye yönelik çok az sayıda kazanıma yer verilmiştir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan programlar öğrencinin aktif katılımını olanak sağlayacak şekilde hazırlanmaktadır. Hazırlanan Sosyal Bilgiler Eğitim Programı da bu doğrultuda tasarlanmıştır. Fakat günümüz toplumlarında, eleştirel düşünen, karşılaştıkları yeni problemler karşısında stratejik çözümler geliştirebilen, analiz ve sentez becerileri gelişmiş bireylere daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla, tasarlanan eğitim programlarında bu becerileri geliştirmeye olanak sağlayan “değerlendirme ve uygulama basamağına ait kazanımlara daha fazla yer verilmesi, istenen niteliklerde bireylerin yetişmesi adına faydalı olacaktır.

Kaynakça

- Anderson, L., & Krathwohl, D. E. (2001). *A Taxonomy for learning, teaching and assessing: A Revision of Bloom's taxonomy of educational objectives* [Abridge Edition]. New York: Addison Wesley Longman, Inc.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. & diğ. (Eds.) (2010). *Öğrenme, öğretim ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama. Bloom'un eğitimin hedefleri ile ilgili sınıflamasının güncelleştirilmiş biçimi*. (Çev. D. A. Özçelik). Ankara: Pegem Akademi.
- Arı, A., & Gökler, Z. S. (2012). İlköğretim fen ve teknoloji dersi kazanımları ve SBS sorularının yeni Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Niğde, 2012. 1(2), 114-133. <https://doi.org/10.17522/nefemed.22297>
- Ayvacı H. Ş., & Türkdoğan, A. (2010). Yeniden yapılandırılan Bloom taksonomisine göre fen ve teknoloji dersi yazılı sorularının incelenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 7(1), 13-25. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.302>
- Bradley, M.E., Thom, L. R., Hayes, J., & Hay, C. (2008). Ask and you will receive: how question type influences quantity and quality of online discussions. *British Journal of Educational Technology*, 39(5). 888-900. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2007.00804.x>
- Bümen, N. T. (2006). Program geliştirmede bir dönüm noktası: yenilenmiş Bloom taksonomisi. *Eğitim ve Bilim*, 31(142), 3-14.
- Çetinkaya, B. (2016). Sosyal bilgiler eğitimi öğretmen adaylarının Bloom taksonomisine göre soru yazmaya ilişkin başarı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 57-76. <https://doi.org/10.17556/erziefd.478416>
- Çintaş Yıldız, D. (2015). Türkçe dersi sınav sorularının yeniden yapılandırılan Bloom taksonomisine göre analizi. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 14(2), 479-497. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.330234>

- Demir, P. (2015). *Yenilenmiş Bloom taksonomisi'ne göre 2005 yılı sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanımlar ve seviye belirleme sınav soruları*. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun. <https://doi.org/10.19129/sbad.223>
- Dönmez, C. (2003). *Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler* Editör: C. Şahin. Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786053646051.05>
- Duman, E. Z., & Arslan, A. (2017). 2009 Mantık dersi öğretim programı kazanımlarının Bloom'un yenilenen taksonomisi açısından değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 11-18. <https://doi.org/10.14527/9786052416266.08>
- Dursun, A. (2014). *YGS 2013 matematik soruları ile ortaöğretim 9. sınıf matematik sınav sorularının Bloom taksonomisi ve öğretim programlarına göre değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul. <https://doi.org/10.12973/jesr.2014.4os2a>
- Eke, C. (2015). Dalgalar ünitesindeki kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. 6th International Congress on New Trends in Education (ICONTE), 24-26 Nisan 2015, Antalya. 4(2) 345-353.
- ERG (2017). Eğitim reformu girişimi'nin Milli Eğitim Bakanlığı taslak öğretim programları inceleme ve değerlendirmesi. <http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/ERG'NIN-MEB-TASLAK-ÖĞRETİM-PROGRAMLARI-İNCELEME-VE-DEĞERLENDİRMESİ-SON.pdf>. https://doi.org/10.1501/egifak_0000000310
- Eroğlu, D. (2013). *6, 7, 8. sınıf Türkçe çalışma kitaplarındaki dilbilgisi soruları ve kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Başkent Üniversitesi, Ankara. <https://doi.org/10.31463/aicusbed.581301>
- Ferris, T. L. J., & Aziz S. M. (2005). A psychomotor skills extension to Bloom's taxonomy of education objectives for engineering education. *Exploring Innovation in Education and Research Tainan, Taiwan*, 1(5) 1-6.
- Forehand, M. (2011). Bloom's Taxonomy. Emerging Perspectives in learning teaching and technology. Erişim Tarihi: 18.05.2018. <http://www.coe.uga.edu/epltt/bloom.htm>.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change (fourth edition)*. New York: Teachers College Press.
- Holloway, J. H. (1999). Caution: Constructivism ahead. *Educational Leadership*, 57(3), 85-86.
- Kan Ç. (2009). Sosyal bilgiler eğitiminde küresel vatandaşlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 25-30.
- Kısakürek, M. A. (1981) Sosyal bilimlerde lisans program modelleri ve programların disipliner analizi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*, No:100. https://doi.org/10.1501/egifak_0000000667
- Korkmaz, F., & Ünsal, S. (2016). Bloom'un yenilenmiş taksonomisine göre bir sınav analizi. *Turkish Journal of Education*, 5(3), 170-183. <https://doi.org/10.19128/turje.97805>
- Krathwohl, D. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory Into Practice*, 41(4), 212-218. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4104_2
- MEB (2006). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitabı*. Milli Eğitim Basımevi. MEB (2017). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar). Ankara, 2017. <https://doi.org/10.22464/diyalektolog.257>

-
- NCSS (1992). *A vision of powerful teaching and learning in the social studies. Building social understanding and civic efficacy. Position statement*. Washington DC: National Council for the Social Studies.
- Öner Sünkür, M., & Gezer, M. (2013). Fen bilimleri dersi kazanımlarının revize edilmiş Bloom taksonomisine göre analizi. 4th International Conference on New Horizons in Education (İNTE), 25-27 Haziran 2013, Roma, İtalya 25-27. <https://doi.org/10.17679/inuefd.435796>
- Özdemir, S. M., Altıok, S. & Baki, N. (2015). Bloom'un yenilenmiş taksonomisine göre sosyal bilgiler öğretim programı kazanımlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 363-375. <https://doi.org/10.17679/inuefd.435796>
- Paykoç, F. (1991). *Tarih öğretimi*. Eskişehir: A.Ü. Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Tanık, N., & Saraçoğlu, S. (2011). Fen ve teknoloji dersi yazılı sorularının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 4(4), 235-246. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.302>
- Tolan, Y. (2011). *Seviye belirleme sınavı (SBS) sorularının fen ve teknoloji dersi öğretim programına uygunluğu ve Bloom taksonomisine göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.302>
- TTK (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine...* Ankara, 18 Temmuz 2017. http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf.
- Tutkun, Ö. F., Demirtaş, Z., Arslan, S. & Erdoğan, G. D. (2015). Revize Bloom taksonomisinin genel yapısı: gerekçeler ve değişiklikler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32, 57- 62. <https://doi.org/10.9761/jasss2684>
- Yurdabakan, İ. (2012). Bloom'un revize edilen taksonomisinin eğitimde ölçme ve değerlendirmeye etkileri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 327-348.
- Yüksel, S. (2007). Bilişsel alanın sınıflamasında (taksonomi) yeni gelişmeler ve sınıflamalar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 479-509.